

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep.
0032 OSLO

Deres ref: 201102591

Vår ref: 2011/841

TROMSØ 20.10.2011

Arkivnr: 008

Løpenr: 6473/2011

HØRING - NOU 2011-6 - FAGERBERGUTVALGETS UTREDNING - ET ÅPNERE FORSKNINGSSYSTEM

Havforskningsinstituttet har lest Fagerberutvalgets utredning med interesse. Det overordnede utgangspunktet for utredningen, at offentlig finansiert forskning skal bidra til å løse sentrale samfunnsutfordringer er viktig. Utvalgets forsøk på å rette oppmerksomheten mot *resultater* av forskningen, snarere enn innsatsen i forskning, er et nyttig bidrag i så måte.

Den overordnede strategien utvalget anbefaler for å styrke utnyttelsen av de samlede forskningsressursene i Norge (s 43) er "et åpnere forskningssystem" der mer konkurranse skal gi bedre ressursutnyttelse. Havforskningsinstituttet deler oppfatningen av at konkurranse i forskningen kan ha positive effekter. Men vi mener også at utvalget har en for snever oppfatning av hva forskning og forskningsresultater er.

En viktig del av norsk forskning er forskning og overvåkning som skal gi forvaltningen grunnlag for beslutninger om hvordan samfunnet skal styres. Slik forskning krever for det første en *langsiktighet og en innsats* som ikke er forenlig med at knappe midler spres tynt utover. Norsk havforvaltning, for eksempel, skal dekke 2,3 millioner km² hav og 23 000 km kystlinje. Vi skal overvåke og forstå utviklingen i store økosystemer som gir en enorm avkastning til samfunnet gjennom de marine næringer. I 2010 sto for eksempel sjømatnæringen for en eksportverdi på over 50 milliarder kroner.

For det andre er det som kommer ut av slik forvaltningsorientert forskning ikke først og fremst vitenskapelige publikasjoner, men *råd* til forvaltningen. Når en skal vurdere de statlige forvaltningsforskningsinstituttene sine resultater, er det derfor først og fremst rådgivningen til myndighetene og kvaliteten på denne som må studeres. Havforskningsinstituttet har en omfattende rådgivningsvirksomhet i forhold til myndighetene, dels direkte og dels gjennom internasjonale vitenskapelige organisasjoner som Det internasjonale råd for havforskning (ICES). Samtidig er det også slik at kvaliteten på den vitenskapelige rådgivningen avhenger at forskerne også deltar på konkurransearenaen og i et internasjonalt forskerfellesskap.

For det tredje er det viktig, som utvalget selv poengterer, å vurdere selve resultatene av forskningen. Det er gjennom bruken av forskning at forskningen blir nyttig for samfunnet (s 28). Sett i et slikt lys fremstår dagens ressursbruk i forvaltningsrettet havforskning som meget effektiv og vellykket.

Norsk havforvaltning er alminnelig ansett som verdensledende. Eksempelvis er de fleste store kommersielle fiskebestander i god forfatning, og i løpet av et par årtier har en utviklet en helt ny næring innenfor fiskeoppdrett som eksporterer for over 30 milliarder kroner årlig. Norge fører an i utviklingen av økosystembasert havforvaltning. Ikke noe av dette hadde vært mulig uten en langsiktig og konsentrert innsats innenfor marin forskning, der myndigheter og forskning spiller på lag.

Sett på denne bakgrunnen fremstår utvalgets betraktninger på f.eks. side 23 om bl.a. Havforskningsinstituttet som noe lettvinne. Det er ikke uten videre gitt at konkurranseutsetting av en større andel av bevilgningene til marin forskning vil gi forvaltningen bedre råd om hvordan marine økosystemer skal forvaltes. Det eksisterer også allerede en betydelig konkurransearena på dette feltet (jfr tabell på s 63), der resultatene først og fremst er vitenskapelige publikasjoner. I forhold til utfordringene Norge som en marin stormakt har i havforvaltning, er det nødvendig med et omfattende forsknings- og overvåkningsapparat som er rettet primært mot overvåkning av økosystemer og rådgivning basert på dette.

Høringsbrevet fra Kunnskapsdepartementet etterlyser spesielt synspunkter på forslaget om etablering av et sett med indikatorer som skal kunne bidra til måling av sammenhenger mellom mål, ressurser og resultater i norsk forskning. På grunnlag av det som er sagt over anbefaler Havforskningsinstituttet at en a) utvikler en bedre forståelse av de statlige forvaltningsinstituttenes samfunnsoppdrag, b) også ser på produktene fra denne forskningssektoren i form av vitenskapelig rådgivning og c) ser på resultatet for samfunnet av denne forskningen.

Gjør en det, vil en også se at den forvaltningsrettede marine forskningen i Norge scorer høyt på de fire tverrgående målene for norsk forskning: høy kvalitet i forskningen, et velfungerende forskningssystem, stor grad av internasjonalisering og en effektiv utnyttelse av forskningsressursene.

Et annet område som ikke er dekket, er utviklingen av, og opprettholdelsen av langtidsseriene. Dette er aktivitet som gjøres innenfor ordinære budsjetter, men som ikke reflekteres i de såkalte målbare parametre. Opprettholdelse av langtidsseriene er dekket opp gjennom forvaltningsinstituttenes samfunnsoppdrag, og betydningen av disse seriene må synliggjøres.

Vennlig hilsen

Einar Svendsen
Forskningsdirektør

Alf Håkon Hoel
Regiondirektør
(sign)